

SP-programma

Wie zwijgt stemt toe!

voor de
Europese verkiezingen
van 2004

Inhoud

	Inleiding	3
I	Democratie	8
II	Democratie en transparantie	10
III	Sociale gerechtigheid	12
IV	Economie	15
V	De Publieke Sector	19
VI	Natuur, vervoer, milieu, voedselproductie en voeding	22
VII	Vervoer	26
VIII	Internationaal beleid	29
	Index	31
	Begrippenlijst	32

Inleiding

Nederland is geen eiland

We zijn op talrijke manieren verbonden met en gebonden aan andere mensen, andere landen en de wereldeconomie. Zonder die banden kunnen wij niet bestaan.

Dat geldt vooral voor Europese landen. Veel van wat in Nederland gebeurt, wordt beïnvloed door Europa; veel van wat we hier doen, beïnvloedt ontwikkelingen elders in Europa; veel van wat we hier produceren, exporteren we naar Europa; veel van wat we hier gebruiken, importeren we uit andere Europese landen. Ons land is een belangrijke toegangspoort tot andere Europese landen en regio's; onze rivieren zijn deel van Europese rivieren, zoals onze wegen en spoorwegen op de Europese infrastructuur aansluiten. Historisch hebben we ons ontwikkeld in en met Europa en onze toekomst ligt voor een belangrijk deel in verdere samenwerking binnen Europa. Hoe vreedzamer, veiliger, schoner en socialer Europa is, hoe beter dat voor onze bevolking is. En hoe meer wij als Nederlanders kunnen bijdragen aan de vrede, de veiligheid, een schoon milieu en het welzijn binnen andere Europese landen, met des te meer vertrouwen kunnen wij de toekomst tegemoet zien.

Europese samenwerking is nodig

Brede en voortgaande samenwerking met andere Europese landen ligt voor de hand. De Europese geschiedenis telt tal van voorbeelden van geslaagde samenwerking en wederzijdse beïnvloeding.

Europese samenwerking is ook van groot belang om te voorkomen dat landen zich als eilanden gedragen, zich afkeren van hun burens en hun eigen gang gaan, of zich superieur gaan voelen en hun wil opleggen aan andere landen en volken. Want ook spanningen, conflicten en bloedige oorlogen komen frequent voor in de Europese geschiedenis. Zulke scenario's moeten in de toekomst voorkomen worden. Samenwerken in ieders belang is veel beter dan de situatie waarin ieder land zijn eigen weg gaat en zijn eigen belang najaagt.

Streven naar een ongedeeld Europa

De Europese samenwerking heeft zich na de Tweede Wereldoorlog eerst gescheiden voltrokken, in het Westen en in het Oosten. Na het einde van de Koude Oorlog en het verdwijnen van het IJzeren Gordijn en de Berlijnse Muur zijn er belangrijke stappen gezet in het proces van Europese eenwording. De meeste Europese landen zijn inmiddels toegetreden tot de Raad van Europa en de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE). In 2004 wordt de Europese Unie, ooit een West-Europees samenwerkingsverband van aanvankelijk zes en later vijftien landen, uitgebreid met tien nieuwe landen, zodat de Europese Unie zich binnenkort van Portugal tot Letland en van Zweden tot Cyprus zal uitstrekken. Steeds meer Europese landen maken deel uit van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, samen met de Verenigde Staten van Amerika, Canada en Turkije, terwijl Rusland als partner van de NAVO optreedt.

Europese samenwerking kán veel betekenen voor onze toekomst

Samenwerking is een goede zaak, maar we moeten ons het doel ervan altijd goed voor ogen houden. Het is daarom van belang om kritisch te kijken of we binnen de samenwerkingsverbanden waar Nederland aan deelneemt, in de goede richting bewegen. In bepaalde gevallen kan het namelijk nodig zijn om bij te sturen of zelfs echt van koers te veranderen.

Het verzekeren van de mensenrechten en het versterken van de democratie en de rechtstaat vergen een voortdurende inspanning van de lidstaten en de Europese Unie als zodanig. In dit proces spelen zowel de Raad van Europa als de OVSE een belangrijke rol. Dat neemt niet weg dat deze instituties te veel praten en te weinig handelen.

De Europese samenwerking heeft een belangrijke injectie gekregen door de vorming van de Europese Economische Gemeenschap en daarna de Europese Unie. Het slechten van overbodige grenzen en hindernissen is een goede zaak. Het is daarbij wel noodzakelijk dat via samenwerking het doel van een sociaal, veilig en democratisch Europa wordt gediend. Helaas ontwikkelt de Europese Unie zich steeds sterker in de richting van een neoliberale Europese superstaat, waarbinnen de belangen van de grote ondernemingen en grote landen de doorslag geven. Niet de belangen van de burgers binnen en buiten de Unie, maar de aspiratie om het sterkste economische blok van de wereld te worden, bepaalt de koers van de EU-architecten. Dat zien we weerspiegeld in de zogenaamde Lissabon-strategie waarin de belangen van de bevolking van zowel de lidstaten als van andere landen ondergeschikt worden gemaakt aan die van de grote Europese kapitaalbezitters.

Nu de economische eenheid binnen de Europese Unie haar voltooiing nadert, maakt de Europese elite zich sterk voor de politieke eenwording van ons continent. In dat kader zijn de afgelopen tijd belangrijke stappen gezet die moeten leiden tot de vorming van een Europese krijgsmacht die onder meer in de vorm van een snelle interventiemacht tegelijkertijd op meerdere plaatsen in de wereld moet kunnen optreden.

De NAVO breidt zich steeds verder uit terwijl haar ontstaansreden, de Europese deling en de Koude Oorlog, verdwenen is. De 'nieuwe' NAVO heeft zichzelf inmiddels het recht toegekend om buiten het eigen verdragsgebied offensieve operaties uit te voeren. In bepaalde gevallen kan de NAVO op die basis meewerken aan het uitvoeren van operaties van de Verenigde Naties. Maar omdat de NAVO zich niet aan de VN onderschikt, kunnen militaire operaties ook tot conflicten met de VN en met niet-NAVO-landen leiden. De huidige Europese Unie kiest ervoor samen met de NAVO op te trekken, waardoor de VS en Europa niet alleen de twee machtigste economieën ter wereld maar ook de sterkste legers bezitten.

Geen nieuwe blokvorming, maar mondiale samenwerking

Voorstanders van een steeds sterkere Europese Unie beweren dat het opvoeren van de militaire capaciteit van de Unie ook nodig is om 'de Verenigde Staten van Europa' tot dé concurrent van de Verenigde Staten van Amerika te maken. Hoewel er volop reden is om bezorgd te zijn over de huidige Amerikaanse buitenlandse politiek, is er ook alle reden om bezorgd te zijn over dit nieuwe denken in termen van machtsblokken. Het recente verleden laat zien dat een toenemende rivaliteit tussen machtsblokken levensgevaarlijke gevolgen kan hebben. Een nieuwe 'koude' oorlog, waarbij blokken elkaar economisch proberen te overtroeven, heeft gevolgen voor de hele wereld. Zulke blokken werken mondiaal aan vergroting van hun invloedssferen, onder andere door hun militaire capaciteit uit te breiden en conflicten aan te gaan en uit te vechten. Een dergelijke ontwikkeling moet hoe dan ook voorkomen worden.

In plaats van te kiezen voor versterking van het blokkendenken, is het verstandiger om te investeren in internationale samenwerking op basis van gelijkwaardigheid en wederzijds belang. Dit maakt het belangrijk om een proces van sociale globalisering op gang te brengen, dat een alternatief vormt voor het huidige globaliseringsproces waarin het recht van de sterkste prevaleert. Een verregaand hervormde en gedemocratiseerde Verenigde Naties behoort een hoofdrol in dit veranderingsproces te spelen. Een toenemende betrokkenheid van burgers bij mondiale instituties en ontwikkelingen is daarbij van levensbelang. Het beleid van instituties als de EU, de NAVO, de Raad van Europa, de OVSE en de VN is te belangrijk om alleen maar aan

regeringen, politici, militairen en ondernemingen te worden overgelaten. Als burgers dienen we zelf te bedenken welke ontwikkelingen wij gewenst en ongewenst vinden en wat we eraan kunnen doen om onze toekomst vorm te geven.

Samenwerken onder democratisch toezicht

Omdat de Europese Unie zoveel zeggenschap heeft gekregen over allerlei belangrijke beleidsterreinen, is het zaak dat de Brusselse besluitvorming goed gecontroleerd wordt. Daar mankeert het nu aan. Ondoorzichtigheid en achterkamertjespolitiek zijn eerder regel dan uitzondering. De macht van de Europese Commissie, de Europese Centrale Bank en de Europese Raad moet worden verminderd, terwijl de zeggenschap van het door de kiezers verkozen Europees Parlement juist moet worden vergroot. Volksvertegenwoordigers kunnen namelijk bij verkiezingen op hun plaats worden gezet, terwijl regeringsleiders en ministers die achter de Europese schermen opereren veel moeilijker aan te pakken zijn.

Belangrijk is het niet de illusie te hebben dat het Europees Parlement de nationale parlementen kan vervangen. Zolang er onder de burgers van de lidstaten nauwelijks een Europees gevoel bestaat en er al helemaal geen sprake is van een Europese identiteit, kan een 'Europese' democratie niet uitgroeien tot een volwaardig alternatief voor onze nationale democratie. Juist daarom dienen we de democratie in ons eigen land te versterken en tegelijkertijd in te zetten op de democratisering van de Europese Unie. Als we dat niet doen, lopen we het risico dat de democratische en sociale rechten waarvoor in de verschillende Europese landen hard en lang gestreden is, steeds verder uitgehold worden.

De afgelopen twintig jaar kenmerken zich door een steeds snellere overdracht van bevoegdheden door nationale overheden aan 'Europa'. Nu al is de meerderheid van de Nederlandse wetten gebaseerd op Europese richtlijnen. Dat pakt soms goed, maar andere keren ook helemaal fout uit. Europese samenwerking is absoluut nodig, maar dat is iets anders dan een Europese Unie die de lidstaten de les voorschrijft en regels oplegt die tégen de wens van een meerderheid van de burgers ingaan. Het huidige proces van uitbreiding en verdieping van de Europese samenwerking is te veel omvattend en dient afgeremd te worden om ongelukken te voorkomen. Steeds meer mensen moeten bijvoorbeeld niets hebben van een ontwikkeling naar een 'Verenigde Staten van Europa' die van bovenaf wordt opgelegd. Zowel de inhoud van het beleid als de manier waarop dat vorm krijgt, maken dat het wantrouwen in 'Brussel' de afgelopen jaren alleen maar gegroeid is.

Geen neoliberale Europese superstaat

Omdat de richting waarin de EU zich beweegt verkeerd is, is het hoge tempo van de grote spelers des te zorgwekkender. De Unie zoals die zich de afgelopen twintig jaar ontwikkeld heeft, is er niet op de eerste plaats voor de burgers maar voor Europese bedrijven die internationaal opereren. De voordelen die de Europese schaalvergroting biedt, komen vooral hun belangen ten goede. Op democratisch en sociaal terrein worden door nationale regeringen veel verslechtingen doorgevoerd met het argument dat 'het moet van Brussel'. Dat begon al in het begin van de jaren '90 toen de ingrepen in de Nederlandse sociale zekerheid (onder andere de WAO) op die manier 'verkocht' werden door de toenmalige regering. Ook de uitverkoop van nutsbedrijven voor gas en elektriciteit worden door Brussel gedictieerd. En zo wordt het aantrekken van particuliere investeringen binnen de gezondheidszorg, het onderwijs en de wetenschap en het openbaar vervoer gelegitimeerd door te wijzen op de noodzaak om de internationale concurrentiepositie van Europa ten opzichte van de rest van de wereld te versterken (de Lissabon-strategie).

Het in december 2003 stukgelopen onderhandelingsproces om tot een Europese Grondwet te komen, is de meest recente, te snelle en ondoordachte stap om de superstaat Europa te vormen waarin ons land een kleine, machteloze provincie wordt. Om de totstandkoming van de grondwet te bespoedigen, hebben de grote lidstaten aangekondigd een kopgroep te zullen vormen. Daarmee geven zij het signaal af naar kleine landen dat die in de Europese bezemwagen terecht kunnen komen wanneer zij dwars gaan liggen. Als we de plannen van de grote Europese landen om ons die grondwet door de strot te duwen niet weten te stoppen, dreigt onze publieke sector in

de nabije toekomst volledig opengesteld te worden voor op winst gerichte bedrijven. Daarmee zou de sociale tweedeling in heel Europa een feit zijn. Maar veel burgers verzetten zich tegen een Europese Unie waarin de belangen van burgers volstrekt ondergeschikt worden gemaakt aan die van grote bedrijven.

Eenzelfde weerstand bestaat er tegen het onderbrengen van ons buitenland- en defensiebeleid bij de Europese Unie. Een progressieve partij als de SP kan onmogelijk akkoord gaan met het oprichten van een Europees bewapeningsinstituut en de vorming van een snelle interventiemacht die de bevoegdheid krijgt om ook buiten ons continent en desnoods 'preventief' op te treden.

De Europese Grondwet die nu in voorbereiding is, maakt ons land en ons continent niet sociaal, veilig en democratisch. Wanneer de regeringen van de 25 lidstaten akkoord gaan met de nieuwe grondwet, krijgt de bevolking van Nederland nog een kans om zich daar in een referendum over uit te spreken. Vanzelfsprekend zal de SP in dat geval een campagne 'Nee, tegen deze Europese Grondwet' voeren. Als we de negatieve ontwikkelingen willen stoppen en Europa een andere en betere kant op willen sturen, moeten we zowel bij de Europese verkiezingen als bij het eventuele referendum een helder tegengeluid laten horen.

Huidige stand van zaken binnen de Europese Unie

Vanaf 1 mei 2004 zullen tien nieuwe lidstaten – voor het grootste deel Oost-Europese landen – tot de Europese Unie toetreden. In het gros van deze landen heeft de overgang van door de staat geleide economieën naar markteconomieën geleid tot een groeiende kloof tussen arm en rijk, werkloosheid en het wegvallen van sociale voorzieningen. Dat heeft een belangrijke rol gespeeld in de pro-Europa houding van een meerderheid van de bevolking van de betreffende landen; aansluiting bij de Europese Unie wordt als een manier gezien om tot economische en sociale ontwikkeling te komen.

De uitbreiding van de EU van vijftien tot 25 lidstaten plaatst de Unie zowel op het vlak van beleid als van interne organisatie voor grote problemen. Daarbij gaat het onder andere om de vraag hoe de relatief zwakke economieën van de tien nieuwe lidstaten binnen de grootste interne vrije markt ter wereld geïntegreerd moeten worden. Binnen een context waarin de inkomens van de bevolking van Oost-Europa grofweg op eenderde uitkomen van wat wij in West-Europa verdienen, is het de vraag hoe de arbeidsmigratie en de investeringsstromen zich de komende decennia zullen ontwikkelen. Ten aanzien van het bestuur van de Unie zal de machtsverhouding tussen grote en kleine landen een belangrijk thema worden. Ook zullen er nieuwe vormen van bestuur ontwikkeld moeten worden, die aansluiten bij de historische, culturele en taalkundige diversiteit binnen de Unie.

Eén van de onderwerpen die de verhoudingen binnen de Europese Unie van de vijftien landen het afgelopen jaar behoorlijk onder druk heeft gezet, is het zogenaamde stabiliteitspact. In het kader van de invoering van de Europese Monetaire Unie (EMU) is in 1993 afgesproken dat de lidstaten hun jaarlijkse begrotingstekort niet boven de 3 procent uit laten komen. Toen vorig jaar bleek dat zowel Duitsland als Frankrijk gedurende meerdere jaren op een hoger tekort uitkwamen, trad de Europese Commissie in eerste instantie niet op. Los van onze kritiek op het stabiliteitspact – dat de belangen van de bevolking opoffert aan het belang van een 'gezonde economie' –, werd in één klap duidelijk dat kleine landen binnen de Unie machteloos staan wanneer grote landen de regels aan hun laars lappen.

De SP in het Europees Parlement

De SP stelt zich tot taak om een heldere stem te geven aan al die kritische burgers die internationale samenwerking als middel zien om tot vrede, veiligheid en welvaart voor burgers binnen en buiten Europa te komen. De SP wil een samenleving die uitgaat van menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit.

Ten aanzien van de Europese Unie voert de SP een tweesporenbeleid. Van de ene kant verzet de partij zich tegen de overdracht van bevoegdheden op het gebied van binnenland-, justitie-, defensie- en buitenlandbeleid van Den Haag naar Brussel, terwijl zij zich van de andere kant samen met andere progressieve partijen in Europa inspant om de Europese Unie van binnenuit te veranderen. Democratisering van de EU begint bij het versterken van de positie van het Europees Parlement. In tegenstelling tot de Europese Commissie, die benoemd wordt door

de Europese Raad – waarin de staatshoofden en ministers van de lidstaten zitting hebben –, is het Europees Parlement een orgaan dat rechtstreeks door de kiezers van de aangesloten lidstaten gekozen wordt. Het Europees Parlement dient dan ook op de kortst mogelijke termijn alle bevoegdheden te krijgen die toekomen aan een volwaardig parlement.

Binnen het Europees Parlement geeft de SP tegengas aan diegenen die streven naar een Europese superstaat waarbinnen grote landen en transnationale ondernemingen de dienst uitmaken, een proces van militarisering plaatsvindt en de democratie wordt uitgehold. Wij willen ons niet neerleggen bij Europese wetten en regels wanneer we constateren dat onze bestaande nationale wet- en regelgeving door de bank genomen een stuk beter is. Soms boeken we succes bij het voeren van oppositie. Dankzij een initiatief van de SP heeft het Europees Parlement de afgelopen zittingsperiode voorkomen dat de lidstaten gedwongen zouden worden om hun openbaar vervoer te privatiseren.

We zijn ons ervan bewust dat de Europese Unie – terecht – niet populair is in Nederland en hebben geen overdreven verwachtingen met betrekking tot de opkomst bij de Europese verkiezingen, die in ons land in 1999 onder de 30 procent uitkwam. Omdat het beleid van de Europese Unie echter van grote invloed is op de Nederlandse politiek, vinden wij het belangrijk dat zo veel mogelijk mensen op 10 juni hun stem uitbrengen. Dat maakt dat we campagne voeren onder het motto ‘Wie zwijgt, stemt toe!’. Daarbij werken we binnen en buiten het parlement samen met partijen, organisaties en personen die er ook zo over denken. We gebruiken onze aanwezigheid in het parlement om de opvattingen en wensen te verwoorden van vakbonden, consumentenorganisaties, kleine zelfstandigen, milieuactivisten, dierenwelzijnorganisaties en internationale solidariteits- en vredesbewegingen. We ondersteunen de strijd voor meer democratie en sociale rechten en we proberen slechte ontwikkelingen te voorkomen. Natuurlijk zijn wij ons ervan bewust dat onze invloed beperkt is. Dat maakt ons echter niet minder vastbesloten om door te gaan. Hopelijk met meer steun van de Nederlandse kiezers die onze eurokritische opstelling delen en zich herkennen in ons streven naar vrede en sociale rechtvaardigheid.

Actiepunten

Hierna geven we in ruim vijftig voorstellen aan hoe een beter Europa er volgens ons uitziet: een Europa, waarin doelmatig samengewerkt wordt ter bescherming van democratische en sociale rechten, de publieke sector en onze leefomgeving.

En waarin wereldwijde vrede en duurzame welvaart centraal staan in plaats van kortzichtig eigenbelang. Daartoe moet de komende periode in Europa allereerst een dam opgeworpen worden tegen de ongebreidelde liberalisering en marktpolitiek; daarnaast dienen we steeds meer mensen te organiseren in de strijd voor een rechtvaardige en sociale maatschappij.

I Democratie

- I-1 Net zoals we dat in ons eigen land willen, streven we er in het Europa van de toekomst naar om de economie gaandeweg onder democratische controle te brengen. Daarom wordt er vanaf nu een volstrekt andere koers ingeslagen. Grote ondernemingen en grote landen bepalen niet langer de samenwerking in Europa. Niet het belang van een kapitaalkrachtige minderheid, maar van de meerderheid van de bevolking van de lidstaten is voortaan het uitgangspunt bij verdergaande Europese samenwerking. De bemoeienis van de Europese Unie beperkt zich daarbij tot die beleidsterreinen, waar samenwerking een duidelijk aantoonbare meerwaarde heeft.**

Naast progressieve tegenkrachten roepen het proces van Europese integratie en de huidige EU ook nationalistische tegenkrachten op. Deze krachten en de ideologie die daaraan ten grondslag ligt, worden consequent bestreden.

Het huidige Europa is een neoliberaal Europa, dat de lidstaten dwingt om de vrijheid voor ondernemingen te vergroten ten koste van de democratische controle, de sociale rechten en de publieke sector. In naam van de vrijheid wordt dwang uitgeoefend om de economie te liberaliseren, te dereguleren en te privatiseren. Op die manier wordt vrije concurrentie tot het allerhoogste doel verheven.

De Europese Unie grijpt diep in op de binnenlandse politiek van de aangesloten staten. Vanuit Brussel pompt zij geld rond tussen de lidstaten om het beleid van landen, provincies en gemeenten te kunnen sturen. Zo dwingt de Europese Unie tot privatisering van overheidsbedrijven en het wegbezuinigen van overheidstaken. Dat geldt bijvoorbeeld voor de gas- en elektriciteitssector en de postdiensten. Diezelfde Unie dwingt ons om gezond vee massaal af te slachten in plaats van het preventief in te enten tegen mond- en klauwzeer. Daarbij biedt ze geen oplossing voor problemen waarvoor mensen in Europa wél een oplossing verwachten, zoals vormen van grensoverschrijdende milieuvervuiling en toenemende sociale ongelijkheid. Die problemen nemen binnen de Europese Unie eerder toe dan af.

De huidige Europese Unie roept tegenkrachten op die wél opkomen voor meer democratie, milieubehoud, solidariteit, vrede, mensenrechten, publieke dienstverlening en consumentenbescherming. Zij laten voortdurend zien wat er mis gaat, bieden op onderdelen van het EU-beleid tegenspel en ontwikkelen beleidsalternatieven. Zulke vormen van kritische betrokkenheid bij Europa moeten ook in Nederland versterkt worden.

- I-2 We zorgen ervoor dat 'Europeanisering' niet langer leidt tot aantasting van de bevoegdheden van de nationale parlementen. Op nationaal niveau wordt de democratie immers het beste gewaarborgd. Op Europees niveau komt er meer zeggenschap voor het Europees Parlement en minder voor de Europese Commissie, de Europese Centrale Bank, en de Europese Raad. De enorme invloed van de grote landen in de Europese instituties wordt aan banden gelegd. Omdat er van 'Europese' burgers geen sprake is, treedt het Europees Parlement niet in de bevoegdheden van de nationale parlementen van de lidstaten.**

Het ontstaan van de EU heeft de positie van de nationale parlementen van de lidstaten en van zelfbesturende gebieden binnen de lidstaten ernstig ondermijnd. Vanuit Brussel worden parlementen en regeringen namelijk wettelijk verplicht om EU-richtlijnen binnen twee jaar in nationale wetgeving om te zetten.

De uitbreiding van bevoegdheden van de EU is ten koste gegaan van de zeggenschap van nationale parlementen en regeringen van de lidstaten. Voor een belangrijk deel zijn die overgedragen bevoegdheden terecht gekomen bij niet of nauwelijks controleerbare instanties als de Europese Commissie, de Europese Centrale Bank en de Europese Raad. De bevoegdheden van het Europees Parlement zijn daarbij zeer beperkt, zodat in dit verband van een 'democratisch tekort' gesproken wordt.

I-3 De nationale democratie wordt voortaan beter beschermd door alle lidstaten van de Europese Unie. De naleving van internationale verdragen op het gebied van de mensenrechten en de beginselen van de rechtstaat vormen belangrijke uitgangspunten van beleid.

De 'Kopenhagen-criteria', die opgesteld zijn om het democratische gehalte van mogelijke nieuwe EU-lidstaten te toetsen, dienen ook door landen die al deel uitmaken van de Unie volledig nageleefd te worden. Lidstaten die zich schuldig maken aan inbreuken op de democratische rechten van hun inwoners, dienen in EU-verband aangepakt te worden.

I-4 Nationale parlementen krijgen meer zeggenschap over toepassing op hun grondgebied van door de Europese Unie vastgesteld beleid. Zelfstandige landen horen immers niet ondergeschikt te worden gemaakt aan de Unie, maar hebben het recht om op essentiële terreinen zelfstandige beleidskeuzes te maken. De Europese Unie grijpt niet in op nationale wetgeving met betrekking tot de persoonlijke levenssfeer (waaronder gelijkberechtiging van homo- en heteroseksuelen, regelgeving op het gebied van adoptie, abortus, euthanasie en het gebruik van genotsmiddelen).

Via de Europese Raad proberen de regeringen van grote lidstaten hun invloed uit te breiden ten koste van kleine lidstaten, de Europese Commissie en het Europees Parlement. Dat brengt het risico met zich mee dat Europese regelgeving steeds meer bepaald wordt door de grote landen in Europa. Daarmee samenhangend groeit het risico dat de burgers van de lidstaten opgezadeld worden met slecht smakend eenheidsworstbeleid, dat tekort doet aan de veelkleurigheid en veelvormigheid die er binnen Europa bestaat.

1-5 De structuur van de Europese Unie wordt volledig gedemocratiseerd, wat inhoudt dat het Europees Parlement alle bevoegdheden krijgt die een volksvertegenwoordiging behoort te hebben.

Het Europees Parlement krijgt alle rechten die een parlement hoort te hebben (het recht op enquête, het recht op initiatief en het recht op amendement en het laatste woord over wetgeving en begroting). De Europese Commissie kan alleen nog beleid maken wanneer zij zich verzekerd weet van de steun van de meerderheid binnen het Europees Parlement. De Europese Commissie dient haar beleid aan het Europees Parlement te verantwoorden. Euro-commissarissen dienen niet langer alleen in collectief verband maar ook individueel tot aftreden gedwongen te kunnen worden wanneer een meerderheid van de leden van het Europees Parlement het vertrouwen in hen opzegt.

I-6 Het Europees Parlement beslist zelf over zijn vestigingsplaats – en kiest wat de SP betreft bij voorkeur voor Brussel. De uitgaven voor salarissen en reiskosten van het Europees Parlement worden aanzienlijk verminderd.

Er bestaat geen reden om het Europees Parlement afwisselend te laten vergaderen in Straatsburg en in Brussel, twee enorme gebouwen te onderhouden, voortdurend enorme hoeveelheden documenten te verslepen en parlementsleden, ambtenaren en tolken heen en weer te laten trekken.

Er moet een nieuw statuut voor de leden van het EP komen waarin een redelijk salaris wordt vastgesteld. De onkostenvergoeding wordt voortaan uitgekeerd op basis van werkelijk gemaakte kosten.

II Democratie en transparantie

- II-1 De Europese politiek verruimt haar ongefundeerde 'euro-optimisme' voor een meer realistische opstelling, om te voorkomen dat de kloof tussen haar en de burgers van de lidstaten nóg groter wordt. Verdergaande samenwerking in Europa zal niet langer leiden tot verdergaande vervreemding tussen burger en bestuur, maar juist gericht zijn op bestuur op maat. Dat betekent: op het niveau waarbij de burger zich betrokken voelt.**

Bewonderaars van en belanghebbenden bij de Europese Unie herinneren graag aan het volslagen verdeelde Europa van vóór 1940, waarin staten erop uit waren elkaars grondgebied en economische hulpbronnen in te pikken, en waarin grensregio's onleefbaar werden door verwaarlozing, afvalbergen, militaire versterkingen, slechte voorzieningen en moeilijk te passeren douaneposten. Dat we dat verdeelde Europa achter ons hebben gelaten, is van groot belang.

Vandaag de dag moeten we echter oppassen dat we niet doorslaan naar een Europese superstaat, waarin de belangen van burgers en volken in het nauw komen door toedoen van grote landen en grote ondernemingen, en waarin grootschalig, van boven opgelegd beleid mensen vervreemdt van politieke besluitvormingsprocessen.

- II-2 De verdere federalisering van de Europese Unie wordt gestopt. Eventuele invoering van een Europese grondwet in de toekomst moet de bekroning van samenwerking van onderop zijn, en moet via referenda door de bevolking van de betrokken lidstaten worden bekrachtigd. De SP heeft geen behoefte aan een van bovenaf opgelegde grondwet, waarin lidstaten het vrije-marktbeleid en de militarisering van de Unie dwingend krijgen opgelegd.**

De burger, die wel Europese samenwerking wil om grensoverschrijdende ergernissen en gemeenschappelijke grootschalige problemen op te lossen, heeft nooit gevraagd om de vorming van een superstaat met bijbehorende munt, buitenlandse politiek, militaire macht en grondwet. De EU gaat steeds meer lijken op een 'Verenigde Staten van Europa', waarbinnen lidstaten verplichtingen krijgen opgelegd die diep ingrijpen in hun binnenlandse politiek.

- II-3 De Europese Centrale Bank legt voortaan verantwoording af aan het Europees Parlement en aan de parlementen van de staten die de euro hebben ingevoerd.**

Na de invoering van de euro worden vitale economische beslissingen niet langer genomen door ministers die verantwoording moeten afleggen aan de bevolking maar door de directieraad van een ongekozen Europese Centrale Bank (ECB) in Frankfurt. De aanstelling van de leden van de ECB, die een geweldige invloed hebben op het beleid ten aanzien van inkomens, collectieve voorzieningen en milieu heeft, dient door het Europees Parlement bekrachtigd te worden. Het beleid van de ECB dient gestuurd en gecontroleerd te worden door het Europees Parlement.

II-4 De ontwikkeling van de EU tot autoritaire superstaat wordt gekeerd. Het Europees arrestatiebevel gaat op de helling en lidstaten worden niet langer verplicht om hun burgers uit te leveren aan staten met een minder zorgvuldige rechtspleging. De rechten van burgers van lidstaten worden volledig gerespecteerd en persoonsgegevens worden niet langer doorgegeven aan landen buiten de Unie. De tendens dat EU-lidstaten het niveau van hun rechtstaat bijstellen naar een lager Europees gemiddelde, wordt gestopt.

Het wereldwijde Brits-Amerikaans afluistersysteem Echelon kon tientallen jaren functioneren voordat het Europees Parlement er serieus aandacht aan besteedde en toe moest geven dat het een flagrante schending van de privacy van burgers en bedrijven vormde. Dergelijke praktijken nemen eerder toe dan af. Onder druk van de VS slaan lidstaten van de Europese Unie momenteel elektronisch dataverkeer op in het kader van de 'oorlog tegen het terrorisme'. In strijd met haar eigen privacybeleid staat de Europese Unie toe dat Europese vliegtuigmaatschappijen per jaar de gegevens van ruim 10 miljoen passagiers per jaar doorspelen aan de Amerikaanse douane- en immigratiedienst.

Binnen de Europese Unie krijgt bescherming van en de controle op de naleving van de mensenrechten een hogere prioriteit. Lidstaten die op dit punt tekort schieten, dienen rekening te houden met zwaardere sancties.

II-5 Machtsmisbruik binnen de Europese Unie wordt voortaan snel, effectief en transparant aangepakt. Er komt snel een parlementaire enquête naar de jarenlange fraudes bij het statistisch bureau Eurostat.

Het statistisch bureau Eurostat werkte met een dubbele boekhouding en met niet bestaande contracten, sluisde geld naar geheime bankrekeningen en voerde een aantoonbaar dubieus aanbestedingsbeleid. Commissievoorzitter Prodi moest onder druk van het Europees Parlement toegeven dat er bij Eurostat minimaal voor enkele miljoenen euro's gefraudeerd was.

Ondanks het feit dat de Europese Commissie volhoudt dat er weinig bijzonders aan de hand was, blijken de misstanden bij Eurostat niet op zichzelf te staan: gevallen van fraude en nepotisme komen binnen de Europese instellingen vaker dan incidenteel voor. Per jaar wordt er naar schatting voor ongeveer een miljard euro gefraudeerd. Het fraudebestrijdingsbureau OLAF werkt bureaucratisch, is niet onafhankelijk en transparant en boekt nauwelijks resultaten. Fraudeurs moeten hard aangepakt worden en klokkenluiders verdienen geen dreiging met sancties, maar moeten gestimuleerd en beschermd worden. Zonder openbare parlementaire enquête door het Europees Parlement en zonder ingrijpende maatregelen, blijft dit Europa van de zakkenvullers voortbestaan. Fraude met geld van de burgers van de lidstaten ondermijnt het vertrouwen in en het gezag van de EU bij de burgers. Vanwege de politieke en sociale ontwrichtende effecten van dergelijke praktijken zijn hoge straffen in dergelijke gevallen op zijn plaats.

III Sociale gerechtigheid

III-1 De belangen van burgers, in hun hoedanigheid als inwoner, werknemer, consument, uitkeringsgerechtigde en gebruiker van publieke diensten, staan vanaf nu centraal in het beleid van de Europese Unie. Om dat te bereiken, hanteert de Unie onder andere een nieuw monetair beleid. Het eerder overeengekomen stabiliteitspact komt voort uit een visie is die te sterk gericht is op monetaire stabiliteit en te weinig op sociale stabiliteit. In het Europa van de toekomst kiezen we bovenal voor die sociale stabiliteit: we streven naar volledige werkgelegenheid, opbouw en uitbouw van een goed sociaal stelsel en een sterke publieke sector.

Elf van de vijftien EU-lidstaten hebben in 2002 een gemeenschappelijke munt ingevoerd, de euro. De inwoners van Nederland hebben zich daarover op geen enkele manier mogen uitspreken. De euro is ons vooral aangerezen met het argument dat de munt gemakkelijk is als je in andere aangesloten landen op vakantie gaat. De werkelijke reden was het voordeel dat het Europese bedrijfsleven erbij heeft. Voor de burgers ging de komst van de euro met veel extra prijsverhogingen gepaard. Om te voldoen aan de criteria die in het Stabiliteitspact zijn vastgelegd, zijn er ongekende bezuinigingen in de publieke sector en de sociale zekerheid doorgevoerd.

III-2 Binnen de Europese Unie wordt beleid gemaakt dat er enerzijds op gericht is om armoede en sociale uitsluiting te voorkomen. Anderzijds wordt er prioriteit gegeven aan het wegnemen van barrières die het bepaalde bevolkingsgroepen of sectoren van de bevolking onmogelijk maken om maatschappelijk volwaardig te participeren.

Toegang tot basisvoorzieningen als gezondheidszorg, huisvesting, onderwijs, informatie, energie en water, en een gegarandeerd inkomen voor mensen die geen werk hebben of niet kunnen werken, zijn eisen van beschaving. Investerings in sociaal beleid staan momenteel onder druk door het streven van de EU om zowel overheidsuitgaven als belastingen te verlagen. Door dit beleid raakt een toenemend aantal mensen in de knel, en komen de zwakste groepen aan de verkeerde kant van de streep uit: het aantal daklozen, bedelaars, psychisch verwarde mensen en verslaafden groeit.

Binnen veel lidstaten van de Europese Unie bevinden zich specifieke bevolkingsgroepen of sectoren van de bevolking die maatschappelijk gezien niet volwaardig kunnen participeren. Via het wegnemen van obstakels en het creëren van voorzieningen (kinderopvang, aanpassingen ten behoeve van gehandicapten en gedeeltelijk arbeidsongeschikten, anti-discriminatie wetgeving, omgangsregelingen ten behoeve van gescheiden ouders) stelt de EU zich ten doel om voorwaarden voor een volwaardige participatie (adequate bescherming, toegang tot werk en voorzieningen) te scheppen voor groepen die zich in een achterstandpositie bevinden.

III-3 Nu de Europese Unie wordt uitgebreid met tien nieuwe lidstaten, wordt voorrang gegeven aan het intensiveren van de samenwerking binnen de huidige beleidskaders. Wat betreft het overdragen van nationale bevoegdheden van de lidstaten aan Brussel maakt de EU een pas op de plaats.

De Europese Unie neemt maatregelen die ertoe leiden dat de economische en sociale ongelijkheid tussen Oost en West zo snel mogelijk wordt weggenomen. Daarmee moet onder andere voorkomen worden dat inwoners van EU-lidstaten zich gedwongen voelen om werk te zoeken buiten hun regio van herkomst.

Zolang Oost-Europese lidstaten goedkope landbouw- en mijnbouwproducten naar West-Europese lidstaten exporteren en zij vanuit die landen dure, hoogwaardige technologie moeten importeren, blijven ze economisch in een afhankelijke positie. Op die manier blijft Oost-Europa het arme achtererf van West-Europa, waardoor de arbeidsmigratie richting West-Europa zal toenemen en de meer arbeidsintensieve bedrijven geneigd zullen zijn hun activiteiten van west naar oost te verplaatsen. De EU dient beleid te ontwikkelen dat gericht is op een harmonische integratie van de nieuwe lidstaten binnen de Unie.

III-4 Financiële bijdragen van de Europese Unie of de Europese Investeringsbank voor nieuwe en toekomstige lidstaten worden voortaan gericht op het welzijn van de bevolking en verbetering van het leefmilieu. Ze dienen bij te dragen aan het verkleinen van de sociale ongelijkheid en het instandhouden van natuur en landschap.

In de tien nieuwe EU-lidstaten ligt het gemiddelde inkomen per hoofd van de bevolking tussen de eenderde en tweederde van het huidige EU-gemiddelde. In Oost-Europa zijn de afgelopen tien jaar veel fabrieken opgekocht door West-Europese ondernemers die er, al dan niet door bedrijfssluitingen, op uit zijn hun marktaandeel uit te breiden.

Nieuwe investeringen vinden vooral plaats in banken, hotels, luxe winkels, autosnelwegen en luchthavens, waarvan vooral westerse zakenlieden en de kleine groep van nieuwe rijken profiteren. In veel gevallen staan de nieuwe lidstaten al jarenlang onder curatele van de Wereldbank en het Internationaal Monetair Fonds, waardoor het sociaal en milieubeleid er bekaaid afkomt en achterblijft bij de in de EU geldende normen.

Door belastingverlagingen door te voeren ten gunste van kapitaalbezitters proberen regeringen van de nieuwe lidstaten investeerders aan te trekken. Vooralsnog wordt een groot deel van de bevolking van die landen echter getroffen door de afbraak van sociale voorzieningen, de teloorgang van publieke diensten, het dalen van minimumlonen en –uitkeringen en het wegvallen van ontslagbescherming. Natuur en milieu staan vaak onder druk door open mijnbouw, winning van delfstoffen met agressieve chemicaliën en de aanleg van autosnelwegen dwars door onvervangbare natuurgebieden. Deze race naar beneden om investeerders aan te trekken is in het nadeel van alle Europeanen en dient daarom gestopt te worden.

III-5 Er komt meer aandacht voor de rechten en voorzieningen van grensbewoners, waaronder heldere regelingen voor grensoverschrijdend arbeids- en sociaal-verzekeringsrecht.

Inwoners van grensstreken zijn altijd benadeeld doordat zij minder voorzieningen hadden, afgesneden waren van goede verbindingen ‘aan de andere kant’ en hun leefomgeving vaak gebruikt werd als opbergplek voor alles waarvoor men elders in het land geen plaats wilde inruimen.

Door het ontstaan van de EU hebben veel landsgrenzen hun betekenis verloren, en is de mobiliteit van mensen en goederen toegenomen. Tegelijk zijn er nieuwe problemen ontstaan die door de EU niet worden opgelost. In een groot deel van het Nederlandse grensgebied bestaat bijvoorbeeld veel minder openbaar vervoer dan vroeger. Meer mensen dan vroeger kunnen het zich nu veroorloven om aan de ene kant van de grens te wonen en aan de andere kant te werken, maar zien zich vaak geconfronteerd met problemen op het gebied van belastingen die dubbel betaald moeten worden, sociale zekerheid, pensioenrechten en zorgvoorzieningen. In gebieden die gebukt gaan onder grensoverschrijdende criminaliteit, ontbreekt het vaak aan voldoende politie.

Binnen het stelsel van open grenzen blijft het aantrekkelijk om bepaalde vormen van overlastgevende bedrijvigheid te concentreren aan de grenzen. Zo is aan de grens in Noord-Limburg een luchthaven (Laarbruch) gebouwd, die in Nederland geluidsoverlast veroorzaakt. Uit het voornemen om aan de Nederlands-Duitse grens een afvalverbrandingsbedrijf te bouwen, kan men concluderen dat ook ons land zich aan dit soort kwalijke praktijken schuldig maakt.

III-6 Migranten krijgen in beginsel overal in de Europese Unie gelijke rechten; voor migranten komen er voldoende voorzieningen om een menswaardig bestaan te leiden en te kunnen integreren. Vooral het onderwijs moet hierin een belangrijke taak vervullen.

In de meeste EU-lidstaten hebben niet genationaliseerde migranten geen recht op deelname aan gemeenteraadsverkiezingen. Hun mogelijkheid om te reizen binnen de EU is jarenlang beperkt op grond van hun nationaliteit. De betaling voor gelijkwaardig werk blijft vaak achter bij de salarissen van autochtone inwoners. Vaak wonen zij bijeengepropt in overbevolkte, verwaarloosde stadswijken en worden zij weggehouden uit andere woongebieden.

III-7 Er komen maatregelen die de bewoners langs de buitengrenzen van de EU zo veel mogelijk beschermen tegen vrijheidsbeperkingen, inperking van hun leefomgeving en andere nadelen van 'Fort Europa': goed openbaar vervoer, faciliteiten voor grensarbeiders, bestrijding van criminaliteit en het aanpakken van grensoverschrijdende vormen van overlast.

De Europese Unie probeert vluchtelingen, arbeidsmigranten en smokkelaars tegen te houden aan de buitengrens. Bewoners langs de nieuwe buitengrenzen van de EU zien een nieuw soort 'ijzeren gordijn' in hun woongebied ontstaan, waardoor zij worden afgesneden van familie, vrienden, voorzieningen en collega's aan de andere kant van de grens. Om te voorkomen dat deze mensen de grote verliezers van het uitbreidingsproces worden, dienen er onder andere regionale pasjes te komen waarmee grensbewoners zich ongehinderd kunnen verplaatsen.

IV Economie

IV-1 Voor alle werknemers in de EU-landen gelden voortaan de arbeidsvoorwaarden, arbeidsomstandigheden en arbeidstijden van het land waarin ze werken. De Europese arbeidsbescherming wordt verbeterd; het proces dat zich onder andere in Nederland voordoet, waarbij de nationale regelgeving teruggebracht wordt naar het Europese gemiddelde, wordt gestopt. Werknemers van Europese bedrijven krijgen het recht een Europese ondernemingsraad te kiezen.

Bij onderaanneming, detachering en het op andere manieren inzetten van werknemers uit lidstaten met relatief slechte arbeidsvoorwaarden moet het 'werklandbeginsel' worden toegepast; werknemers vallen ongeacht de lidstaat waaruit zij afkomstig zijn onder de arbeidsvoorwaarden die in het betreffende land gelden. Juridische constructies die dit beginsel uithollen en ondermijnen, dienen niet alleen door de lidstaten maar ook door de Europese Unie hard aangepakt te worden.

Arbeidsbescherming binnen de Europese Unie mag niet leiden tot verslechteringen binnen specifieke lidstaten. 'Harmonisatie' van sociale rechten waarbij een 'Europees gemiddelde' als richtinggevend wordt beschouwd, moet dan ook ten stelligste worden afgewezen.

In het kader van de gewenste spreiding van macht, dienen werknemers van bedrijven die in meerdere lidstaten vestigingen hebben, het recht te krijgen om een Europese ondernemingsraad te kiezen.

IV-2 De sociale voorzieningen in de EU-landen worden opgetrokken naar een behoorlijk niveau dat past bij de ontwikkelingsgraad van het betreffende land. De privatisering van sociale voorzieningen wordt een halt toegevoerd, evenals de overdracht van de zeggenschap erover aan de EU.

Binnen de EU lopen de voorzieningen voor werkloosheid, arbeidsongeschiktheid en pensioen sterk uiteen. Sommige landen, waaronder Nederland en de Scandinavische landen, liepen in het verleden voorop. Andere, waaronder Griekenland en Portugal, hadden daar de financiële middelen niet voor of hadden rechtse regeringen die daar geen prioriteit aan gaven. De laatste jaren worden de verschillen die er op dit vlak tussen de verschillende EU-lidstaten bestaan, door ondernemingen en bezuinigingsgezinde regeringen misbruikt om flink te snijden in het voorzieningenniveau dat binnen de meest welvarende landen geldt.

Niet alleen in de rijkere, maar ook in de armere Oost- en Zuid-Europese landen wordt zwaar bezuinigd op sociaal beleid. Mede daardoor leeft in Europa nu bijna 20 procent van de bevolking in armoede. Zowel het sociaal-economische beleid van de EU als de bezuinigingsdrift binnen de afzonderlijke lidstaten leiden ertoe dat het jarenlang vanuit de vakbeweging gepropageerde 'Sociaal Europa' steeds verder uit het zicht raakt.

IV-3 Iedere EU-burger krijgt recht op een algemeen welvaartsvast ouderdomspensioen. Het risicodragend maken van aanvullende pensioenen ten dienste van de kapitaalmarkt wordt afgewezen. Pensioenfondsen storten 'overschotten' niet langer terug naar bedrijven die daarmee hun winsten kunstmatig

opkrikken en topmanagers bonussen uitkeren. Aan risicovolle vormen van speculatie door pensioenfondsen wordt een eind gemaakt.

In een beperkt aantal landen, waaronder Nederland, hebben veel mensen in toereikende mate gespaard voor een algemeen pensioen voor ouderen. Andere EU-lidstaten hebben een slechte voorziening of betalen de overheids-pensioenen grotendeels uit de lopende jaarbegrotingen. Dat brengt het risico met zich mee dat een tekort aan overheidsfinanciën onmiddellijk kan leiden tot verlaging van uitkeringen of van inflatoire financiering van oplopende pensioenlasten. Wanneer één land binnen het eurogebied dergelijke beleidsmaatregelen neemt, heeft dat automatisch gevolgen voor de monetaire stabiliteit in andere lidstaten.

Het beleid van de EU is er op gericht om het stelsel van algemene pensioenen te beperken, zowel door de uitkeringen te verlagen als door de pensioengerechtigde leeftijd te verhogen. Diegenen die zich een hoger pensioen kunnen permitteren, zijn aangewezen op particuliere bedrijven die tegen relatief hoge kosten individuele levensverzekeringen afsluiten. Door het bij pensioenfondsen gespaarde maatschappelijk vermogen als risicodragend kapitaal ter beschikking te stellen aan particuliere ondernemingen, groeit het risico dat dit geld uiteindelijk niet of in onvoldoende mate beschikbaar komt voor de mensen die ervoor hebben gespaard.

IV-4 Diploma's uit de verschillende EU-landen worden in alle lidstaten erkend; de rechten die voortvloeien uit die erkenning, worden gegarandeerd worden

In plaats van europropaganda te bedrijven onder jongeren van de lidstaten, moet de Europese Unie meer werk maken van het garanderen van de gelijkstelling van diploma's die feitelijk gelijkwaardig zijn. Daarmee wordt tegengegaan dat bezitters van buitenlandse diploma's in landen als Frankrijk en Italië uit het onderwijs worden geweerd of binnen bepaalde beroepen worden onderbetaald.

IV-5 Geschoolde en geregistreerde arbeiders worden wettelijk beschermd tegen de inzet van onderbetaalde werkers. Waar lonen en arbeidsomstandigheden ernstig te wensen overlaten, worden deze problemen hard aangepakt. Een goed voorbeeld van succesvol verzet tegen dergelijke misstanden vormen de havenwerkers.

Schepen die niet voldoen aan de internationale veiligheidseisen of waarvan de bemanning betaald wordt onder het minimum dat de International Transport Federation heeft vastgesteld, worden voortaan uit Europese havens geweerd. Havens waar de lonen en arbeidsomstandigheden ernstig te wensen overlaten, worden hard aangepakt.

In Europese havens is tot nu toe door een lange strijd van de vakbonden en van gemeentebedrijven voorkomen dat er zogenaamde goedkope 'ports of convenience' konden ontstaan. Dit zijn havens met een stelsel van arbeidsbeloning, veiligheid en milieubescherming, dat voortdurend onder druk staat. In deze havens bestaat alleen tijdelijk werk, dat vuil en onveilig is en vooral ongeschoolde arbeidskrachten aantrekt.

De Europese Commissie is voorstander van de liberalisering van diensten en heeft daartoe beleidsvoorstellen uitgewerkt. De havenwerkers kwamen daar echter tegen in verzet en boekten in 2003 een historische overwinning door de liberalisering van havendiensten tegen te houden.

De SP, die de havenwerkers ondersteunde, vindt dat de Europese Unie zich moet inzetten voor het naleven van Conventie 137 van de International Labour Organisation, waarin minimumstandaarden voor havenwerk zijn opgenomen. Ook dient deze regelgeving vastgelegd te worden in nationale havenwetten.

IV-6 De lidstaten van de Europese Unie zorgen voor een gelijkmatige ontwikkeling van de werkgelegenheid in hun landen. De afspraken over de aanpak van de jeugdwerkloosheid worden nagekomen: alle jongeren tot 23 jaar krijgen binnen zes maanden scholing of werk aangeboden.

Tegelijkertijd maakt de Unie beleid dat erop gericht is de arbeidsmigratie van mensen uit ontwikkelingslanden naar Europa tegen te gaan. Bij de bestrijding van illegale arbeid wordt prioriteit gegeven aan het bestraffen van malafide werkgevers en koppelbazen. Tegen mensenhandel en gedwongen prostitutie wordt hard opgetreden. Vrouwenbesnijdenis binnen de EU-lidstaten wordt verboden en er wordt actief beleid gevoerd gericht op het tegengaan van deze vorm van verminking buiten de EU.

Het ontstaan van één Europese markt dreigt te leiden tot een concentratie van werken en wonen in enkele, gunstig gelegen gebieden, en tot het achterop raken van andere regio's. Indien lidstaten vrezen dat hun arbeidsmarkt ernstig verstoord raakt door de komst van werknemers uit de nieuwe lidstaten, staat het hen vrij restrictieve beleidsmaatregelen te nemen.

Illegale arbeid dient vooral bestreden te worden door op te treden tegen mensenhandelaren, koppelbazen en werkgevers die gebruik maken van illegale arbeid. Aan de slachtoffers van mensenhandel dient door lidstaten passende bescherming geboden te worden.

Het aantrekken van werknemers van buiten de Europese Unie mag niet ten koste gaan van de werkgelegenheid van de burgers van de lidstaten. Verder dient er een actief beleid ontwikkeld te worden om de braindrain vanuit ontwikkelingslanden tegen te gaan. De betreffende landen hebben hun hoog gekwalificeerde arbeidskrachten dringend nodig voor de ontwikkeling van hun eigen economie en samenleving.

IV-7 Monopolievorming van grote computerbedrijven in de Europese Unie wordt vanaf nu tegengegaan.

In de VS proberen grote computerbedrijven al jarenlang te voorkomen dat hun vindingen op het gebied van software vrij gebruikt worden door individuele gebruikers en kleine bedrijven. Ze bouwen technische beperkingen in, binden kopers aan beperkende contracten, eisen enorme schadevergoedingen van overtreders en verlangen van de overheid wettelijke bescherming. Ook in Europa proberen deze bedrijven hun monopolies op een dergelijke manier te beschermen.

Zowel door beleidsmaatregelen als door het bevorderen van het grootschalig invoeren van relatief goedkope 'open source software' bij de Europese Unie – naar het voorbeeld van Duitsland en Oostenrijk – dient deze ontwikkeling te worden tegengegaan. Daarnaast wordt aantasting van de privacy en vrijheid van de burgers van de lidstaten door de toenemende informatisering met effectieve maatregelen bestreden.

IV-8 De inzet van EU-fondsen wordt beperkt tot een solidariteits- en ontwikkelingsbijdrage voor de zwakste en meest kwetsbare gebieden, waarbij de prioriteit gegeven wordt aan publieke voorzieningen, milieuzorg, bestaanszekerheid, werkgelegenheid en noodhulp bij natuurrampen.

Een aanzienlijk deel van de EU-begroting wordt besteed aan fondsen die bestemd zijn voor verschillende vormen van regionale ontwikkeling. Een groot deel van die middelen wordt rondgepompt tussen de rijkste lidstaten. In feite is het een sigaar uit eigen doos, want dit geld is eerder onttrokken aan de nationale fondsen ten behoeve van lagere overheden, zoals in Nederland het Gemeentefonds en het Provinciefonds.

Andere fondsen, vooral de cohesiefondsen, zijn opgezet als vorm van interne ontwikkelingshulp voor landen en regio's binnen de EU die met achterstanden of nadelige omstandigheden kampen. Dat geldt bijvoorbeeld voor gebieden met veel nieuwkomers, moeilijk toegankelijke berggebieden en afgelegen eilanden. Fondsen die voor dit doel aangewend worden, kunnen vanuit het oogpunt van Europese solidariteit wel waardevol zijn. Helaas worden deze fondsen nog te vaak besteed aan grote prestigeprojecten die de armoede en het gebrek aan openbare voorzieningen in de betreffende gebieden niet aanpakken. Via het opstellen van zeer gerichte criteria voor het verschaffen van hulp en een adequate controle op de besteding van de betreffende fondsen dient de hulp structureel terecht te komen bij de inwoners van achtergestelde gebieden.

IV-9 De Europese Unie maakt zich hard voor de snelle invoering van een belasting op flitskapitaal (Tobin-tax), opheffing van het bankgeheim en het aanpakken van belastingparadijzen.

Belastingen zijn in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de afzonderlijke lidstaten van de EU en dat moet zo blijven. Het zijn vooral ondernemingen die in meerdere landen actief zijn, die profijt hebben bij het vervagen en verdwijnen van nationale grenzen en profiteren van het verdwijnen van krachtige overheden die belastingen heffen en beperkingen opleggen aan bedrijven.

Door grootschalige muntspeculatie is er de afgelopen decennia een enorme hoeveelheid flitskapitaal ontstaan, dat de stabiliteit van het internationale financiële stelsel ondermijnt en de stabiliteit van vooral economisch zwakke landen bedreigt. Via de invoering van een Tobin-tax, een minimale belastingheffing op de handel in valuta, wordt een eerste stap gezet om de vrijheid van het kapitaalverkeer aan banden te leggen.

Daarnaast dienen belastingparadijzen, die door postbusfirma's, dictators en georganiseerde criminaliteit worden gebruikt om geld wit te wassen en de belasting te ontduiken, hard aangepakt te worden.

V De Publieke Sector

V-1 De liberalisering en privatisering van de nutsbedrijven, het openbaar vervoer, de zorginstellingen en de uitkeringsinstanties wordt stopgezet en teruggedraaid. De huidige ontwikkelingen vormen namelijk een bedreiging voor een betrouwbare en betaalbare dienstverlening aan burgers en bedrijven.

Een van de sectoren die momenteel opengesteld worden voor marktwerking betreft de energieopwekking en -leverantie. Deze ontwikkeling staat haaks op het beleid dat wij wenselijk vinden: het bevorderen van de bouw van milieuvriendelijke elektriciteitscentrales en van onderzoek naar en toepassing van wind-, water- en zonne-energie.

Onder invloed van het ontstaan van een gemeenschappelijke energiemarkt zijn moderne Nederlandse elektriciteitscentrales, waarin voor veel geld nieuwe milieutechnieken worden toegepast, stilgelegd. Ze zijn namelijk niet concurrerend ten opzichte van 'vuile' elektriciteitsleveranciers uit andere EU-landen.

Tot voor kort hadden de meeste elektriciteitsbedrijven een eigen verzorgingsgebied en waren zij in handen van staten, provincies en gemeenten. De EU wil de energieprijzen omlaag brengen door de markt te liberaliseren, bedrijven te privatiseren, fusies van bedrijven te bevorderen en handel in elektriciteit over de grenzen heen mogelijk te maken. In de praktijk leidt dit beleid tot een stijgend gebruik van vervuilende en gevaarlijke energiebronnen als bruinkool en atoomstroom, tot kostenbesparingen op het noodzakelijke onderhoud en tot een versterkte onderlinge afhankelijkheid van de hoogspanningsnetten van de verschillende lidstaten. Met het ontstaan van een Europese energiemarkt groeit het risico dat er koppelingen uitvallen en zich stroomstoringen in grote gebieden voordoen.

V-2 Beperkingen die de EU eerder oplegde aan het functioneren van democratisch gecontroleerde overheidsbedrijven, worden opgeheven. Overheidsbedrijven worden niet langer tot concurrentie gemaand, maar gestimuleerd de kwaliteit van hun dienstverlening te verhogen.

In verschillende Europese landen zijn grote delen van de economie tientallen jaren in handen geweest van overheidsbedrijven. Dit geldt vooral voor sectoren die destijds moeilijk van de grond kwamen, waar het particuliere bedrijfsleven ernstig had gefaald of waar sprake was van maatschappelijk ongewenste vormen van monopolievorming. De controle op die publieke sector werd niet uitgeoefend door een kleine groep kapitaalbezitters, maar door gekozen volksvertegenwoordigers.

Binnen de huidige Europese Unie wordt een beleid gevoerd dat erop gericht is om de gehele publieke sector te onderwerpen aan het principe van de 'vrije onvervalste concurrentie'. Het gevolg is dat overheidsbedrijven niet langer aan hun oorspronkelijke doelstellingen kunnen beantwoorden, maar gedwongen worden op eenzelfde manier te opereren als particuliere bedrijven. Onder de huidige, door de EU opgelegde regelgeving kunnen overheidsbedrijven de concurrentiestrijd alleen aan als zij optreden als commerciële bedrijven. In veel gevallen gaat dit ten koste van de betaalbaarheid, kwaliteit en veelzijdigheid van de geleverde diensten. Voorbeelden van gepriyatiseerde bedrijven die slecht presteren zijn de Britse spoorwegen, UPC en Essent.

V-3 De op privatiseringen, bezuinigingen en vrije markt georiënteerde 'Lissabon-strategie' wordt verlaten; in plaats daarvan komt er volop ruimte voor democratische controle op gecontroleerd overheidsbeleid en overheidsinvesteringen.

De Europese regeringsleiders hebben onder andere afgesproken dat privatisering van dienstverlenende overheidsbedrijven eraan moet bijdragen dat Europa in 2010 'de meest concurrerende kenniseconomie ter wereld' wordt. Deze strategie brengt met zich mee dat de EU in een permanente strijd met Japan en de VS gewikkeld is om de belastingen en de arbeidskosten naar een zo laag mogelijk niveau te brengen om op die manier investeerders aan te trekken.

De ambitie om Europa tot de meest concurrerende kenniseconomie ter wereld uit te bouwen, loopt inmiddels stuk op een gebrek aan investeringen in onderwijs en onderzoek. Dat komt omdat de lidstaten, mede op aandrang van Nederland, vasthouden aan het Stabiliteitspact en hun belastingen verlagen om op die manier investeerders aan te trekken.

V-4 De parlementen en regeringen van de lidstaten kunnen voortaan zelf beslissen hoe zij hun publieke dienstverlening organiseren; ze worden daarbij niet langer gehinderd door de Europese Unie.

Op voorstel van de SP heeft het Europees Parlement, tegen de wens van de Europese Commissie in, de verplichte aanbesteding van het openbaar vervoer en in het bijzonder het stadsvervoer afgewezen.

Het stopzetten van de uitverkoop van de publieke sector is mogelijk wanneer tegengas gegeven wordt aan het huidige beleid van de EU ten aanzien van de publieke sector. Dat beleid is namelijk eenzijdig gericht op kosten-efficiëntie in plaats van de kwaliteit van de diensten. Op grond van dit foute principe streeft de EU naar fusies van staatsbedrijven met particuliere bedrijven en het zo veel mogelijk verplicht op de markt aanbesteden van de resterende overheidsdiensten.

Het huidige systeem houdt meestal in dat het bedrijf dat de minste subsidie verlangt voor het aanbieden van een dienst, de opdracht krijgt voor een periode van vijf of tien jaar. Dat leidt tot het verdwijnen van kleine bedrijven, waaronder gemeentebedrijven, en het ontstaan van nieuwe private monopolies. Kleine bedrijven die één keer de aanbesteding voor het werk dat ze al lang doen mislopen, gaan vaak onmiddellijk over de kop; ze worden verdrongen door op expansie gerichte, grotere bedrijven die het desnoods voor lief nemen dat zij een bepaalde periode zonder winst of zelfs met verlies draaien. Op deze manier krijgen grote, internationale ondernemingen greep op de postdiensten, de energievoorziening, de watervoorziening, de telecommunicatie en het openbaar vervoer.

V-5 De culturele verscheidenheid binnen de Europese Unie wordt volledig gerespecteerd; de Europese Unie stimuleert uitwisseling die de bevolking van Europa in staat stelt kennis te nemen van elkaars cultuur. De Europese talen en de erkende Europese minderheidstalen worden optimaal beschermd en in eigen land niet langer weggedrukt ten gunste van één of enkele Europese talen.

De nauwere samenwerking tussen Europese volkeren en staten schept meer mogelijkheden dan voorheen voor het organiseren van culturele uitwisselingen. Daarmee kunnen mensen kennis nemen van bijvoorbeeld beeldende kunst, muziek en toneel uit andere Europese landen. Tegengas moet gegeven worden aan de druk vanuit bedrijfsleven en commercie om tot één eenheidscultuur en een enkele taal te komen in heel Europa. Europese culturele producties die in de knel komen vanwege de Amerikaanse marktdominantie, dienen ondersteund en gestimuleerd te worden. Kabelnetten behoren vanwege het belang van cultuur en informatieoverdracht opnieuw onder publieke controle te worden gebracht.

V-6 Onderwijsinstellingen van de overheid worden niet opengesteld voor particuliere investeerders en sponsors. Aan de bevoegdheden van EU-lidstaten om onderwijs en onderzoek naar eigen inzichten in te richten, wordt niet getornd.

De aaneensluiting van de landen in Europa tot de grootste gemeenschappelijke binnenmarkt van de wereld heeft het Europese bedrijfsleven enorme ruimte gegeven voor expansie. Nadat eerder al nutsbedrijven opengesteld werden, worden nu onderwijs en onderzoek als sectoren gezien waarin interessante winstmogelijkheden voor bedrijven bestaan. Die ontwikkeling moet gekeerd worden om de betaalbaarheid, de kwaliteit van en de toegankelijkheid van het onderwijs overeind te houden.

V-7 Marktwerving in de zorg wordt niet langer bevorderd door de Europese Unie, omdat ze inefficiënt is en leidt tot sociale ongelijkheid. De macht van farmaceutische bedrijven wordt ingeperkt.

Wat voor het onderwijs geldt, gaat ook op voor de zorg. Dat maakt dat ook de gezondheidszorg in publieke handen dient te blijven en dat stappen die gezet zijn in de richting van privatisering van de zorg ongedaan moeten worden gemaakt.

Daarnaast wordt de macht van de farmaceutische sector aan banden gelegd. Naast het handhaven van het verbod op publieksreclame voor geneesmiddelen, komt er een wettelijk geregelde gedragscode voor marketing van farmaceutische producten, en wordt de openbaarheid van onderzoeksresultaten en publicaties gewaarborgd. Ontwikkelingslanden mogen niet langer onder druk worden gezet om akkoord te gaan met patentwetgeving die in strijd is met de belangen van een groot deel van de eigen bevolking. Tot slot wordt de farmaceutische sector wettelijk verplicht meer prioriteit te geven aan het ontwikkelen van geneesmiddelen en vaccins voor de bevolking in ontwikkelingslanden.

VI Natuur, vervoer, milieu, voedselproductie en voeding

VI-1 Lidstaten met een goed milieubeleid staan model voor andere lidstaten. De EU voert een actief en internationaal georiënteerd milieubeleid; nationale overheden krijgen de bevoegdheid om hun binnenlandse markt te beschermen tegen de import van schadelijke en verontreinigende producten en verpakkingen en kunnen desgewenst milieueffingen op deze producten invoeren.

Nederland liep ooit voorop in Europa met maatregelen om natuur en milieu duurzaam te beschermen. Nu zakken we steeds verder af naar het Europese gemiddelde. De door de EU nagestreefde vrije onvervalste concurrentie, gericht op zo hoog mogelijke winsten en zo laag mogelijke kosten, leidt ertoe dat het streven naar economische groei boven alles gaat en het milieubeleid vooral gezien wordt als een kostenpost. Lidstaten mogen nog wel beperkingen opleggen aan de productie van schadelijke of verontreinigende stoffen en goederen op hun eigen grondgebied, maar mogen geen belemmeringen opwerpen tegen de import van dergelijke producten uit andere lidstaten. Het vooruitstrevende Nederlands beleid rond gevaarlijke stoffen als asbest en oplosmiddelen komt daardoor onder druk te staan.

VI-2 Europese lidstaten leven de Kyoto-verplichtingen over de beperking van de uitstoot van broeikasgassen volledig na. Verder voert de Europese Unie een actief beleid tegen tégen de productie, import en toepassing van stoffen die schadelijk zijn voor de volksgezondheid, en vóór het opruimen van die stoffen.

Industrie en verkeer leiden tot een kunstmatige opwarming van onze dampkring. Bij een voortgezette opwarming zullen delen van Europa veranderen in zee of woestijn. Om ons continent en de hele wereld bewoonbaar te houden, is een grondige verandering van het economisch beleid vereist. De Kyoto-afspraken van 1997, die tot een reële daling van de uitstoot van broeikasgassen moeten leiden, worden door de VS gesaboteerd en door de EU niet nagekomen. Daar moet verandering in komen; de EU-lidstaten moeten serieus werk maken van het terugbrengen van de uitstoot van broeikasgassen zonder dat dit tot negatieve milieueffecten in andere landen leidt; de aankoop van atoom- of bruinkoolstroom uit het buitenland behoort niet tot de opties.

VI-3 In de Europese Unie komt zo snel mogelijk een einde aan de opwekking van atoomstroom. Euratom beperkt zich voortaan tot het verlenen van assistentie bij het afbouwen van kernenergieprogramma's en het opruimen van nucleair afval. De Europese Unie beëindigt haar beleid dat erop gericht is lidstaten aan te zetten tot ondergrondse opslag van radioactief afval. Lidstaten mogen desgewenst barrières opwerpen tegen de import van energie afkomstig uit vuile of gevaarlijke bronnen. De Europese Unie stimuleert de ontwikkeling en het gebruik van alternatieve energiebronnen, als zonne- en windenergie.

Eén van de voorlopers van de huidige EU is Euratom, de organisatie die kernenergie in Europa moest promoten. Uit de rampen van Harrisburg (VS) en Tsjernobyl (Oekraïne) valt op te maken dat deze vorm van elektriciteits-opwekking onaanvaardbaar grote risico's oplevert voor mens en milieu. Een hiermee samenhangend probleem is het afval dat duizenden jaren radioactief blijft en al die tijd geïsoleerd moet worden opgeslagen. Mede dankzij massale buitenparlementaire actie hebben verschillende Europese landen besloten een eind te maken aan het gebruik van kernenergie. Vooral Frankrijk en België hebben zich echter sterk afhankelijk gemaakt van deze energiebron en exporteren de daarmee opgewekte elektriciteit ook naar andere EU-landen, waaronder Nederland.

VI-4 Landbouw is voortaan in de eerste plaats gericht op een verantwoorde en evenwichtige voedselvoorziening en op de instandhouding van het landschap. De Europese landbouwsector wordt niet volledig aan de vrije markt en het winststreven overgelaten, maar via politieke besluitvorming aangestuurd.

Momenteel wordt meer dan 40 procent van de jaarlijkse EU-begroting van ongeveer 100 miljard euro besteed aan landbouwsubsidies. Deze subsidies komen vooral ten goede aan de grote boeren en de transnationale voedings- en transportondernemingen en benadelen de kleine boeren in de EU en de agrarische producenten in ontwikkelingslanden. Subsidiebeleid wordt voortaan ingezet om kleine, ecologisch verantwoorde vormen van landbouwproductie te stimuleren. Ook wordt er een eind gemaakt aan exportsubsidies en importheffingen die de belangen van ontwikkelingslanden schaden en aan het subsidiëren van de productie van tabak.

Kort geleden heeft de Europese Commissie een serie voorstellen gedaan om meer geld in te zetten voor landschapsbehoud en het bewoonbaar houden van het platteland en minder voor het in stand houden van de agrarische overproductie en de export. Die plannen leiden tot bijval vanuit het noordwesten van Europa – waaronder Nederland – en van de milieubeweging, maar tot verzet van kleine boeren en vakbonden in de zuidelijke EU-lidstaten. Dat laatste is begrijpelijk omdat bijstelling van het subsidiebeleid geen echte oplossing vormt zolang de landbouwsector zich ontwikkelt binnen een neoliberal beleidskader dat kleine agrarische producenten dwingt te concurreren met grote internationale ondernemingen. Zonder regulering van de markt zullen die grote ondernemingen een steeds grotere greep op de voedselproductie en –voorziening krijgen ten koste van de boeren en tuinders. Bij voortzetting van dit beleid zullen nog veel meer kleine agrarische producenten in Zuid- en Oost-Europa zich gedwongen zien hun bestaan op te geven en op zoek te gaan naar ander werk in andere regio's.

Het radicaal liberaliseren van de Europese landbouwsector is onwenselijk omdat het niet de kleine producenten uit ontwikkelingslanden maar de grote Amerikaanse en Europese voedsel- en handelsfirma's zijn die daar het meeste profijt bij hebben.

VI-5 Het bureaucratische en fraudegevoelige gemeenschappelijke landbouwbeleid van de EU wordt omgebouwd tot een beleid waarin de ontwikkeling van duurzame en betaalbare alternatieven en biologisch vriendelijke productiesystemen centraal staat. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de kennis en ervaring van boerenorganisaties, vakbeweging, milieuorganisaties en consumentenbonden.

Via het gemeenschappelijke landbouw- en visserijbeleid heeft de EU grote bemoeienis met onze voedselvoorziening. Dat landbouwbeleid was van meet af aan gericht op schaalvergroting, waardoor ook in Nederland veel kleine boeren hebben moeten stoppen. De kleine boeren die nog bestaan in de zuidelijke en de toekomstige oostelijke lidstaten van de EU zijn voor hun overleven in hoge mate afhankelijk van EU-landbouwsubsidies. Die subsidies uit de belastingpot waren enkele decennia geleden vooral bedoeld om de prijzen van het dagelijkse voedselpakket voor de consumenten te beperken en daarmee de looneisen te drukken van de mensen die werkten in de industrie en dienstverlening.

De landbouwsubsidies slokken een groot deel van de EU-begroting op. Een deel van dat geld komt terecht bij grote bedrijven, de tussenhandel en landschapsverwoestende projecten. Dat heeft er in het recente verleden toe geleid dat er vleesbergen, boterbergen en melkplassen zijn ontstaan en dat deze duurbetaalde overschotten vervolgens goedkoop geëxporteerd of gedumpt werden, met ontwrichtende gevolgen voor de lokale handel, voedselproductie en voedselzekerheid in tal van ontwikkelingslanden.

Via een ingewikkeld stelsel van importtarieven, productie- en exportsubsidies steunt de EU tot op de dag van vandaag de agrarische sector. Voor zover dat gebeurt om de voedselveiligheid van Europa te garanderen is daar niets mis mee. Voor zover dat echter leidt tot verstoring van voedselmarkten in ontwikkelingslanden en het opwerpen van grenzen voor agrarische producten uit ontwikkelingslanden, dient het beleid herzien te worden. Een andere reden om het landbouwsubsidiestelsel te hervormen vormt de gebleken kwetsbaarheid voor corruptiepraktijken.

VI-6 Het natuurlijk evenwicht in de Noordzee en andere Europese zeeën wordt hersteld, mede door beperking van de visvangst. Het opkopen van visrechten van ontwikkelingslanden wordt gestaakt indien dat leidt tot een bedreiging van de visserijsector in het betreffende land of tot overbevissing.

Door de groeiende wereldbevolking, de verontreiniging van het milieu en het ontstaan van de industriële visvangst is de tijd voorbij dat zeeën en oceanen een onuitputtelijke hoeveelheid vis voor menselijke consumptie konden leveren. De bestaande EU-regelingen voor vangstbeperking staan voortdurend onder druk. Vloten van EU-lidstaten vissen niet alleen de zeeën rond Europa leeg, maar ook die rond ontwikkelingslanden. De EU dient een eind te maken aan het opkopen van visserijrechten van regeringen van Afrikaanse landen omdat er daardoor te weinig vis overblijft voor plaatselijke vissers en de regeringsleiders van die landen afhankelijk worden van de EU en tegenover hun eigen bevolking komen te staan.

VI-7 De Europese Unie verbiedt de productie van en de handel in kankerverwekkende voedingsmiddelen en additieven. Afzonderlijke lidstaten krijgen bevoegdheden om in het belang van hun burgers consumentenbeleid te ontwikkelen. Zo staat het hen vrij om barrières op te werpen voor de import van voedsel dat door andere EU-lidstaten is toegelaten, maar dat mogelijk schadelijke effecten voor de gezondheid heeft.

De onlangs opgerichte Europese Voedselautoriteit krijgt zo snel mogelijk voldoende budget en faciliteiten en eigen opsporingsbevoegdheden. Het streven wordt de voedselisen in heel Europa aan te scherpen.

De voedselveiligheid in Europa wordt niet alleen bedreigd door bodemverontreiniging, verdroging of de hormonenmaffia. Veel voedsel dat uit andere delen van de wereld wordt geïmporteerd, is verontreinigd met restanten van giftige conserveringsmiddelen, diergeneesmiddelen en bestrijdingsmiddelen, die soms kankerverwekkend zijn. Het strenge Nederlandse toelatingsbeleid voor dergelijke producten wordt ondermijnd doordat andere EU-lidstaten lagere kwaliteitscriteria hanteren, minder streng controleren en minder hard optreden tegen overtreders. Vaak rijden de voedselkeuring en de douane elkaar daarbij in de wielen.

Verontreinigd voedsel dat in één van de EU-lidstaten is toegelaten, mag vrij verhandeld worden binnen het gehele Unie-gebied. Dat maakt dat er via-via producten ons land binnenkomen die normaal gesproken vernietigd, of teruggestuurd zouden worden naar het land van herkomst. Verder wordt er ook binnen de EU fruit geproduceerd dat restanten van bestrijdingsmiddelen bevat. Dat fruit wordt nu vrijelijk op de Nederlandse markt verhandeld, terwijl de consumptie daarvan met name voor kinderen kwalijke gezondheidseffecten kan hebben.

VI-8 Commerciële productie en de import van genetisch gemanipuleerd voedsel blijft binnen de EU verboden zolang er onvoldoende zicht bestaat op de mogelijke negatieve gevolgen voor de volksgezondheid, milieu en ecologische systemen. Eventuele producten van wetenschappelijk onderzoek worden geïsoleerd opgeslagen. Het patenteren van genetisch gemanipuleerde organismen wordt verboden. Aan de ontwikkeling van genetisch gemanipuleerde zaden of andere organismen met het enkele doel een monopoliepositie te verkrijgen wordt paal en perk gesteld.

Vanuit de VS en grote internationale bedrijven wordt geprobeerd om de Europese markt open te breken voor genetisch gemanipuleerde organismen (GGO's), waaronder voedsel. De daarvoor gebruikte argumenten zijn dat

gemanipuleerd voedsel nuttige stoffen bevat, meer productie oplevert, gemakkelijker kan worden geoogst of minder vatbaar is voor ziektes en insectenplagen.

Toelating van GGO's kan echter tot gevolg hebben dat bestaande planten en dieren worden verdrongen of veranderd, dat de resistentie van bestaande levende wezens tegen nieuwe ziektes verdwijnt of dat nieuwe ziektes oprukken. Pas in de verre toekomst kan blijken of genetisch gemanipuleerd voedsel een zegen of een vloek is voor de mensheid. Binnen Europa woedt een permanente strijd tussen voor- en tegenstanders van genetisch gemanipuleerd voedsel. Die heeft wel geleid tot een etiketteringverplichting, maar niet tot een verbod van GGO's. De EU dient niet langer toe te geven aan de druk van het bedrijfsleven om ruim baan te maken voor de productie van en de handel in deze producten.

VI-9 Er komen Europese standaarden voor dierenwelzijn, en wetgeving die een respectvolle behandeling van dieren waarborgt en dierenmishandeling tegengaat. Transporten en importen die het dierenwelzijn aantasten, worden verboden; er gaat geen EU-geld meer naar programma's en projecten die ten koste gaan van de kwaliteit van het dierenbestaan. Er komt een verbod op dierproeven voor cosmetische doeleinden en voor op de productie en handel in bont. De Europese Unie zal landen niet langer verbieden om dieren preventief te enten.

De problemen bij het fokken, huisvesten en vervoeren van slachtdieren trekken terecht steeds meer de aandacht. Dierenwelzijn speelt een veel te geringe rol in het EU-beleid. Het massaal afslachten van gezonde dieren bij de varkenspest en na de uitbraak van mond- en klauwzeer hebben dat duidelijk gemaakt. Binnen de steeds grotere Europese interne markt worden steeds meer dieren over lange afstanden per vrachtauto vervoerd naar slachterijen, vooral paarden uit Oost-Europa. Het creëren van wat meer leefruimte voor kippen in de bio-industrie door het verbieden van legbatterijen, wordt bemoeilijkt doordat de EU geen barrières opwerpt tegen de productie van onder slechte omstandigheden geproduceerde goedkopere eieren.

Verder moet er een eind gemaakt worden aan het verschaffen van EU-subsidiegeld aan bedrijven die stieren fokken voor stierengevechten in Spanje, Portugal en Frankrijk. Tot slot wordt het genetisch manipuleren van dieren, zoals bijvoorbeeld de glowfish, verboden.

VI-10 Import van tropisch hardhout dat illegaal gekapt is of afkomstig uit niet ecologisch verantwoorde bosbouw wordt verboden.

Het ecologisch onverantwoord kappen van bossen in ontwikkelingslanden komt op grote schaal voor. Het invoeren van gedragscodes en keurmerken binnen de houtbranche is een eerste stap in de goede richting, maar is onvoldoende. Vanuit onze visie dienen de EU en de lidstaten op dit punt helder beleid te ontwikkelen en toe te zien op de naleving daarvan. Tegelijkertijd zouden zij financiële en technische steun moeten verlenen aan regeringen van ontwikkelingslanden die geïnteresseerd zijn in de ontwikkeling en toepassing van ecologisch verantwoorde bosbouwpraktijken.

VII Vervoer

VII-1 Het proces van liberalisering en privatisering als middel om het Europese spoorwegverkeer een nieuwe impuls te geven, is ongewenst en wordt daarom teruggedraaid. Wel komt er snel een betere samenwerking tussen de nationale spoorwegmaatschappijen binnen de Europese Unie.

Door het bestaan van de EU zijn de onderlinge afhankelijkheid van Europese landen en het grensoverschrijdende handelsverkeer sterk toegenomen. Toch bestaat er nu minder grensoverschrijdend openbaar personenvervoer per bus of per trein dan vroeger het geval was. De betrokken overheden hebben zich namelijk grotendeels uit deze sector teruggetrokken. De groei van het grensoverschrijdende personenvervoer is volledig terechtgekomen bij het auto- en vliegverkeer, wat geleid heeft tot een sterke uitbreiding van het wegennet en van vliegvelden.

De EU beschouwt de sterk gegroeide vrije markt voor het vrachtverkeer en de luchtvaart als voorbeeld voor wat er met de spoorwegen moet gaan gebeuren. Men denkt het spoor te kunnen revitaliseren door ruim baan te geven aan internationaal werkende particuliere spoorwegmaatschappijen die volledige zeggenschap hebben over tariefstelsels en arbeidsvoorwaarden. Een dergelijke ontwikkeling zal tot een geleidelijke verzwakking van de staatsspoorwegmaatschappijen leiden. Binnen de betrokken bedrijven zal de druk toenemen om niet winstgevend trajecten af te stoten, te besparen op loonkosten en werkomstandigheden en -- als resultaat daarvan -- tot een toename van de arbeidsonrust. Daardoor zal de kwaliteit van het openbaar vervoer verder afnemen.

VII-2 Aan herstel en verbetering van doorgaande Europese spoorwegverbindingen over de middellange afstand en aan realisering van Nederlandse aansluitingen daarop wordt hard gewerkt. Daarnaast worden er maatregelen genomen om kleinschalig, grensoverschrijdend bus-, rail- en fietsvervoer te verbeteren. Hierbij wordt erop toegezien dat grensoverschrijdend vervoer per spoor en bus bruikbaar is voor mensen met een handicap.

Het personenvervoer per spoor lijkt zich te concentreren rond twee soorten drukke verbindingen: hogesnelheidstreinen tussen de grote steden en metroachtige verbindingen in en rond steden. Vooral Frankrijk, Duitsland, Italië en Spanje hebben daarin veel geld gestoken en verwaarlozen het overige spoorverkeer. Grensoverschrijdende Europese spoorverbindingen over de middellange en lange afstand zijn de afgelopen periode sterk verwaarloosd. Doorgaande treinverbindingen zijn opgeknipt in korte trajecten, snelle nachttreinen zijn opgeheven en de onhandige verschillen in elektrische spanning en beveiliging zijn gebleven. Nederland is voor internationale verbindingen steeds meer afhankelijk geworden van overstapfaciliteiten in Brussel en Duisburg, met vaak slechte aansluitingen. Internationale spoorkaartjes voor lange afstanden worden steeds moeilijker verkrijgbaar en dienstregelingen voor buitenlandse overstapverbindingen zijn vaak onvolledig.

VII-3 De sterke toename van overlastgevend luchtverkeer over naar verhouding korte afstanden wordt aangepakt. Verder verdwijnt de internationaal overeengekomen belastingvrijstelling voor luchtvaartmaatschappijen. Ook komt er een Europese heffing op kerosinegebruik.

Het luchtverkeer heeft door belastingvrijstelling en door de verwaarlozing van het spoorwegnet een groot deel van het middellange afstandsverkeer in Europa kunnen overnemen. Nieuwe, avontuurlijke prijsvechters die voor internationale verbindingen veelal gebruikmaken van goedkoop beschikbaar gestelde kleine regionale luchthavens pakken binnen de vrije markt alle ruimte. Overbezetting en vertragingen hebben een negatief effect op de vliegveiligheid, terwijl luchthavens steeds meer ruimte vreten en voor hun omgeving de nodige geluidsoverlast en luchtverontreiniging opleveren.

Vooraf voor de bescherming van het milieu is het nodig dat de schaarse ruimte voor de luchtvaart grotendeels wordt gereserveerd voor intercontinentale verbindingen waarvoor over land geen alternatieven bestaan. Het spoorwegverkeer dient het vervoer over de middellange afstanden in Europa opnieuw voor zijn rekening te nemen.

VII-4 Bemoeienis van de Europese Unie met de nationale wetgeving voor binnenlands stads- en streekvervoer wordt stopgezet.

De EU houdt zich met het stads- en streekvervoer bezig om deze vormen van vervoer zo veel mogelijk in handen te spelen van internationale ondernemingen. In het verlengde daarvan worden overheden ertoe aangezet om hun bemoeienis met deze vormen van vervoer te beperken en er minder geld aan te besteden.

In het kader van de liberalisering en privatisering wordt het stads- en streekvervoer aanbesteed aan bedrijven die de minste overheidssubsidie verlangen. Bedrijven slagen er uiteindelijk alleen maar in om goedkoper te werken door de loonkosten van het personeel te drukken, arbeidsvoorwaarden te verslechteren, tarieven te verhogen en niet winstgevendende diensten af te stoten. Met het argument dat Europa dit beleid dwingend oplegt hebben Nederland en andere EU-lidstaten al belangrijke stappen in deze ongewenste richting gezet. Dankzij de SP heeft het Europees Parlement dit beleidstraject afgewezen.

VII-5 De voortdurende groei van het goederenvervoer over de weg wordt ontmoedigd. Er komt meer aandacht voor handhaving van rijtijdenbeperkingen, aan 'transportpreventie' om onnodig vervoer tegen te gaan, en aan overheveling van wegvervoer naar spoor en waterweg. Verwerking van grondstoffen zo dicht mogelijk bij de bron wordt bevorderd.

Vervoersbedrijven en bedrijven die van hun diensten afhankelijk zijn eisen een breed scala aan vervoersfaciliteiten als autosnelwegen, waterwegen en spoorwegen. Daardoor kunnen zij bij elke gelegenheid kiezen wat voor hen op dat moment de goedkoopste optie is. Zo wordt veel gemeenschapsgeld verspild aan het tot stand brengen van overcapaciteit. Het duidelijkste voorbeeld in Nederland is de aanleg van de Betuwespoorlijn naast de verbreding van autosnelweg A-15 en de ontwikkeling van zesbaksduwvaart over de Waal. Tegelijkertijd krijgt het goederenvervoer over de weg alle kansen om explosief te groeien en slagen Europese bedrijven met laagbetaalde Oost-Europese chauffeurs erin een steeds groter deel van de transportmarkt in handen te krijgen.

De steeds grotere goederenstroom leidt tot een toename van het aantal ongelukken in verkeerstunnels die daar niet op berekend zijn. Zwitserland en Oostenrijk worden door Nederlandse, Duitse en Italiaanse ondernemingen onder druk gezet om meer vrachtauto's over hun kwetsbare Alpenpassen toe te laten. Weekendrijverboden en andere rijtijdbepalingen voor de veiligheid van vrachtwagenchauffeurs en anderen dreigen onder druk van de transportondernemingen verminderd te worden.

VII-6 De miljardenverslindende plannen om veel meer autosnelwegen en luchthavens op te nemen in de Trans-Europese Netwerken gaan van tafel; de TEN-plannen worden toegespitst op het oplossen van enkele grote knelpunten in het Europese spoorwegnet. Extra aandacht komt er voor de verkeersveiligheid binnen de Europese Unie. De regelgeving voor het vervoer van gevaarlijke stoffen – vooral door woonwijken – wordt aangescherpt.

De Europese Unie is bereid veel geld te steken in het versnellen van verbindingen over de weg en het spoor, door de lucht en via pijpleidingen. Landen die meewerken aan de bouw van Trans-Europese Netwerken (TEN's) kunnen 10 of 20 en in de toekomst mogelijk 30 procent van hun investeringen vergoed krijgen. Een aantal van deze verbindingen is verdedigbaar omdat daarmee veel overlastgevend vrachtautotransport kan worden weggenomen. Voorbeelden daarvan zijn nieuwe spoortunnels door de Alpen en Pyreneeën en de aanleg van een vaste spoorbrugverbinding Duitsland-Denemarken. In andere gevallen gaat het echter louter om uitbreiding van het aantal autosnelwegen en grote luchthavens, en – in Nederland – om de omstreden Betuwelijn. De regeringen van de toekomstige Oost-Europese lidstaten ijveren voor Brusselse subsidies om hun wegennet uit te breiden. Sommige autosnelwegen in Polen, Tsjechië en Bulgarije komen echter dwars door beschermde, waardevolle natuurgebieden te lopen. De voortvarendheid waarmee geasfalteerd wordt binnen de nieuwe toetredingslanden, staat in schril contrast met het verwaarlozen en inkrimpen van voorheen goede spoorwegverbindingen.

VIII Internationaal beleid

VIII-1 De Europese Unie stimuleert opvang van vluchtelingen in de regio en garandeert een ruimhartig en rechtvaardig toelatingsbeleid voor asielzoekers die in hun eigen land worden vervolgd vanwege hun geloof, politieke opvatting, ras of seksuele geaardheid. De beoogde uniformering van de toelatingsnormen voor asielzoekers mag er niet toe leiden dat asiel alleen nog bij hoge uitzondering wordt verleend; binnen de EU komen minimumnormen waaraan de asielprocedure moet voldoen.

Een gezamenlijk Europees asielbeleid dreigt te leiden tot het steeds verder beperken van de legale toegang voor vluchtelingen. Deze ontwikkeling moet worden tegengegaan. Tegelijkertijd dient de EU de opvang van vluchtelingen in de regio, samen met de Vluchtelingenorganisatie van de VN (UNHCR), te stimuleren. Teneinde de opvang in de regio op een humane wijze mogelijk te maken dienen de lidstaten meer financiële middelen beschikbaar te stellen aan de UNHCR en de landen waar die opvang plaatsvindt.

VIII-2 De toepassing van terreur als politiek instrument wordt onder alle omstandigheden krachtig veroordeeld. De Europese Unie wordt een vasthoudender pleitbezorger van de preventie, beheersing en oplossing van conflicten langs geweldloze weg. Daarom gaat de EU meer bijdragen aan de oplossing van het Israëliisch-Palestijns conflict. Basis hiervoor zijn een levensvatbare Palestijnse staat en veilige, internationaal erkende grenzen voor zowel Israël als Palestina.

Zolang Israël haar medewerking aan een dergelijke vredesregeling weigert en VN-resoluties naast zich neerlegt, wordt het EU-associatieverdrag met Israël opgeschort. Het afsluiten van Europese associatieverdragen wordt voortaan gekoppeld aan het naleven van de mensenrechten door de regeringen van de partnerlanden.

De EU heeft vanouds een speciale bemoediging met het aangrenzende Midden-Oosten en het Israëliisch-Palestijns conflict. Positief is dat de EU geld beschikbaar heeft gesteld om infrastructuur en onderwijs in de autonome Palestijnse gebieden te verbeteren en die gebieden een ontwikkelingsimpuls te geven. Op de vernietiging van deze infrastructuur door Israël is echter nauwelijks gereageerd, evenmin als op de Israëliische weigering om een eind te maken aan de bouw van nederzettingen, wegversperringen en scheidingsmuren in Palestijns gebied.

VIII-3 Het recht van ontwikkelingslanden om hun economieën te beschermen tegen het geweld van de vrije markt, wordt volledig erkend en gehandhaafd. Europese exportsubsidies worden alleen verstrekt wanneer ontwikkelingslanden daar duidelijk belang bij hebben. Dumping van Europese goederen in arme landen wordt stopgezet; het internationale handelsbeleid van de Europese Unie zal niet langer gericht zijn op het louter bevorderen van vrijhandel en concurrentie. De EU-inbreng in de WTO-onderhandelingen is voortaan gericht op de structurele versterking van de positie van

ontwikkelingslanden. In lijn daarmee worden de huidige voorstellen om te komen tot een GATS-akkoord (de handel in diensten) nadrukkelijk afgewezen.

De Europese Unie gaat er nog steeds van uit dat het verzet van ontwikkelingslanden op de laatste wereldhandelsconferentie in Cancún slechts een tijdelijke hobbel vormt op het pad naar wereldwijde vrijhandel en bescherming van buitenlandse investeringen. Samen met de VS spant de EU zich in om dit beleid dwingend op te leggen aan de rest van de wereld.

Ondertussen gaat de EU door met het subsidiëren van uitsluitend voor de export geteelde agrarische producten en van het exporteren van landbouwoverschotten. Onder het motto dat vrijhandel wel en hulp niet helpt, bezuinigen veel EU-landen op hun uitgaven voor ontwikkelingshulp. Bij ongewijzigd beleid zullen de millenniumdoelstellingen die in 2015 grofweg tot een halvering van de armoede en ellende in de wereld moeten leiden, niet worden gehaald.

VIII-4 De militarisering van de Europese Unie wordt gestopt omdat de vrede en veiligheid in en buiten Europa daarmee in gevaar wordt gebracht. De lidstaten van de Europese Unie besluiten om geen massavernietigingswapens meer te ontwikkelen of op hun grondgebied te stationeren en voeren een terughoudend wapenexportbeleid.

Na het einde van de Koude Oorlog is het Warschaupact opgeheven en bestaat er geen reden meer voor voortzetting van de NAVO. Daarom dient gekeken te worden hoe de NAVO ontbonden kan worden en hoe de militaire capaciteiten van Europese lidstaten ten dienste gesteld kunnen worden van de Verenigde Naties voor het streven naar internationale vrede en veiligheid. De productie en stationering van massavernietigingswapens dient stopgezet te worden, wat voor Nederland betekent dat Volkel kernwapenvrij moet worden.

De militairneutrale positie van Zweden, Finland, Ierland, Oostenrijk, Malta en Cyprus mag door de Europese Unie niet worden aangetast; voorkomen moet worden dat lidstaten onder pressie door de EU meegetrokken worden in militaire avonturen.

VIII-5 De Europese Unie onthoudt zich van subsidies, omvangrijke bestellingen en andere stimuleringsmaatregelen ten gunste van de bewapeningsindustrie, waar ter wereld ook. De afbouw en ombouw van de wapenindustrie wordt door de Europese Unie bevorderd en de export van wapens naar landen buiten de EU wordt verboden. Daarnaast werkt de Europese Unie aan de totstandkoming van een internationaal verbod op de productie van, de handel in en het gebruik van mijnen en clusterbommen.

Om Europa tot een militaire wereldmacht te maken, ontwikkelt de Europese elite initiatieven die moeten leiden tot modernisering en uitbreiding van de bewapeningsindustrie. Eén van de grote, geldverslindende initiatieven is het Galileo-satellietproject, dat feitelijk weinig meer te bieden heeft dan het wereldwijd ingevoerde Amerikaanse GPS-systeem. Onder het voorwendsel van de veiligheid van ons continent worden grote hoeveelheden belastinggeld geïnvesteerd in de Europese bewapeningsindustrie, die er onder meer via wapenexport op uit is haar internationale positie te versterken.

Index

- A**
alternatieve energiebronnen 22
Amerika *Zie* Zie VS
arbeidsmigratie 6, 13, 17
arbeidsomstandigheden 15
arbeidsongeschikten 12
arbeidsvoorwaarden 15
armoede 15
asielbeleid 29
asielzoekers 29
aatomstroom 22
autosnelwegen 27, 28
- B**
belasting 18
bankgeheim 18
flitskapitaal 18
paradijzen 18
biologisch vriendelijke productiesystemen 23
bosbouw 25
keurmerken 25
broeikasgassen 22
- C**
clusterbommen 30
cohesiefondsen 17
culturele verscheidenheid 20
- D**
daklozen 12
defensie- en buitenlandbeleid 6
democratie 8, 10
democratisch tekort 9
dierenmishandeling 25
dierenwelzijn 25
dierproeven 25
dumping 29
- E**
elektriciteitscentrales 19
EMU 6
energie 12
EU-fondsen
cohesiefondsen 17
euro 10, 11, 12, 23
Europees arrestatiebevel 11
Europees Parlement
5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 20, 27
onkostenvergoeding 9
salarissen 9
Europese Centrale Bank 5, 8, 9, 10
euro 10, 11, 12, 23
Europese Commissie
5, 6, 8, 9, 11, 16, 20, 23
verantwoorden 9
Europese grondwet 10
Europese Investeringsbank 13
Europese krijgsmacht 4
Europese Raad 5, 7, 8, 9
- F**
farmaceutische bedrijven 21
flitskapitaal 18
fraude 11
klokkenluider 11
- G**
gas- en elektriciteitssector 8
geneesmiddelen
patentwetgeving 21
vaccins 21
voedselveiligheid 21
genetisch gemanipuleerd voedsel 24
genetisch gemanipuleerde organismen 24
gezondheidszorg 5, 12, 21
goederenvervoer 27
grensbewoners 13, 14
- I**
illegale arbeid 17
internationaal handelsbeleid 29
interventiemacht *Zie* Europese krijgsmacht
investeringsstromen 6
Israëliësch-Palestijnse conflict 29
- J**
jeugdwerkloosheid 16
justitie 6
- K**
Kabelnetten 20
kankerverwekkende voedingsmiddelen en additieven 24
kernenergie 23
kinderopvang 12
Kopenhagen-criteria 9
Kyoto-verplichtingen 22
- L**
Landbouw 23
landbouwsubsidies 23
Lissabon-strategie 4, 5, 20
luchthavens 27
luchtverkeer 27
- M**
massavernietigingswapens 30
mensenhandel 17
prostitutie 17
mensenrechten 4, 8, 9, 11, 29
migranten 14
milieu 13, 22
milieuhellingen 22
minderheidstalen 20
monopolievorming 17
- N**
nationale parlementen 5, 8, 9
Natuur 13, 22
NAVO 3, 4, 30
nutsbedrijven 19
- O**
ondernemingsraad 15
onderwijs 5, 12, 14, 16, 20, 21, 29
diploma 16
wetenschap 5
ontwikkelingslanden 17, 29
dumping 29
- O**
openbaar vervoer
5, 7, 13, 14, 19, 20, 26
goederenvervoer 27
hogesnelheidstreinen 26
spoorwegverkeer 26
stads- en streekvervoer 27
OVSE 3, 4
- P**
pensioen 15, 16
pensioenrechten 13
posterijen 8, 20
privacy 11, 17
privatisering 8, 19, 20, 21, 26, 27
publieke sector 20
- R**
Raad van Europa 3, 4
regio 13
- S**
spoorwegverkeer 26
stabiliteitspact 6, 12
begrotingstekort 6
stads- en streekvervoer 27
- T**
terrorisme 11
transportondernemingen 27
tropisch hardhout 25
Turkije 3
- U**
uitkeringsinstanties 19
- V**
vakbonden 7, 16, 23
veiligheid 30
veiligheidseisen 16
haven 16
verkeersveiligheid 28
gevaarlijke stoffen 28
verontreinigd voedsel 24
verslaafden 12
visvangst 24
vluchtelingen 29
VN 4, 29
voedselproductie 23
voedselveiligheid 24
Vrouwenbesnijdenis 17
VS 4, 11, 17, 20, 22, 23, 25, 30
- W**
wapenexportbeleid 30
wapenindustrie 30
clusterbommen 30
mijnen 30
wapenexport 30
waterwegen 27
werkgelegenheid 12, 16, 17
werknemers 15
WTO 29
- Z**
zorg 21

Begrippenlijst

Europese Commissie

Instelling met bevoegdheden op gebied van uitvoering, beheer en controle die bestaat uit twintig onafhankelijke leden van de EU-lidstaten. De Europese Commissie beschikt over initiatiefrecht en wordt iedere vijf jaar met gekwalificeerde meerderheid gekozen door de Europese Raad.

Europees Parlement

Het Europees Parlement bestaat uit 626 leden die elke vijf jaar rechtstreeks worden verkozen door algemene verkiezingen in ieder lidstaat. Het Europees Parlement is medewetgever binnen de Europese Unie, controleert de Europese Commissie en heeft tesamen met de Europese Raad begrotingsbevoegdheid.

Europese Raad

De Europese Raad is een topconferentie van staatshoofden, regeringsleiders van de EU-lidstaten en de voorzitter van de Europese Commissie. De Europese Raad heeft tot taak richting te geven aan de EU en algemene beleidslijnen vast te stellen. In de praktijk heeft de Europese Raad vaak een doorslaggevende stem over politiek gevoelige onderwerpen en beleidsterreinen.

Europese Centrale Bank

De Europese Centrale Bank is verantwoordelijk voor het Europees monetair beleid en houdt zich bezig met beheer van de Europese geldvoorraad, uitvoering van de wisselkoersverrichtingen, aanhouden en beheren van de officiële deviezenvoorraad van de lidstaten en waarborging van de goede werking van de betalingssystemen.

Europese grondwet

Ontwerpverdrag waarin alle bestaande verdragen zullen worden gebundeld tot één nieuw verdrag. De Europese Grondwet zal de nieuwe institutionele verhoudingen binnen de EU regelen, alsmede beleidsinhoudelijke aangelegenheden op verschillende gebieden.

Kopenhagen-criteria

Voorwaarden waaraan Turkije dient te voldoen voordat het kan worden toegelaten tot de EU. Deze criteria zijn in 2002 opgesteld in Kopenhagen en omvatten het opbouwen van een solide economie en daarnaast eisen ten aanzien van politieke, humanitaire en democratische aard.

Kyoto-verplichtingen

Protocol waarin 55 landen zich hebben uitgesproken om de hoeveelheid broeikasgassen terug te dringen. Per land is onder andere aangegeven met hoeveel procent zij de uitstoot van broeikasgassen moeten reduceren in de periode 2008-2012.

Lissabon-strategie

Strategisch stuk dat in 2000 is opgesteld te Lissabon met daarin doelstellingen op gebied van kenniseconomie, innovatie en arbeidsparticipatie.

Raad van Ministers

Instelling met wisselende samenstelling waar de ministers van de EU-lidstaten samenkomen en besluiten nemen. Samenstelling en besluitvormingsprocedure wisselt naar gelang het beleidsterrein en de onderwerpen op de agenda.

Stabiliteitspact

Groei- en Stabiliteitspact dat tot stand is gekomen in 1997 en toezicht moet bieden op begrotingssituaties, de coördinatie van economisch beleid en de uitvoering van procedures in geval van buitensporige tekorten van de lidstaten. Hieronder valt onder andere de eis dat het begrotingstekort van de EU-lidstaten niet meer dan 3 procent van het bruto binnenlands product mag bedragen.

Bron: Glossarium op www.europa.eu.int

SP-eerste weg links

Landelijk Secretariaat, Vijverhofstraat 65, 3032 SC Rotterdam
T (010) 243 55 55 F (010) 243 55 66 E sp@sp.nl I www.sp.nl

SP-vertegenwoordiging in het Europees Parlement, Wiertzstraat, ASP 9G158, 1047 Brussel, België
T +32 2 284 74 92 F +32 2 284 94 92 **Straatsburg:** T +33 388 177 492 F +33 388 179 492
E eurofractie@sp.nl I www.europa.sp.nl